İslam da Mekan, Beden Ve Çevre Temizliği

Gönderen Kadir Hatipoglu - Haziran 07 2023 03:00:00

         Dinimizin üzerinde önemle
durduğu konulardan birisi de temizliktir. Çünkü temizlik, hem ibadet hem de
sağlık açısından çok önemlidir. Temizliği iki kısma ayırmak
mümkündür. Birincisi beden elbise ve çevre temizliğinden oluşan maddi
temizlik, İkincisi ise düşünce ve kalbi kötülüklerden arındırmak olan
manevi temizliktir. İslam dini, maddi ve manevi temizliği bir bütün olarak ele alır. Birini
yapıp diğerini terk etmeyi eksiklik olarak görür. Sağlığımızı korumanın yolu temizlikten
geçer. İnsanın iç dünyasındaki temizlik ruh sağlığını; vücut ve
çevre temizliği ise beden sağlığını korur. Çevre temizliği Yüce Allah, insanın da
içinde bulunduğu tabiatı canlı ve cansız varlıklarıyla birlikte bir düzen ve denge
içinde yaratmıştır. Bu düzen, yeryüzündeki canlıların yaşantılarını
sürdürebilmesi için en ideali olup, herhangi bir eksikliği ve aksaklığı söz
konusu değildir. Kainatta var olan bu düzen ve denge “ekolojik denge” “
çevre dengesi” olarak da ifade edilmektedir. Bu durum bazı ayetlerde şu şekilde
ifade edilmiştir: اِنَّا
كُلَّ شَىْءٍ
خَلَقْنَاهُ
بِقَدَرٍ "Şüphesiz biz her şeyi
bir ölçüye göre yaratmışızdır" (Kamer, 54/49), Çağımızın en
önemli problemlerinden birisi de, ekolojik dengenin bozulması ve bununla bağlantılı olarak
çevre kirliliği sorunudur.   ظَهَرَ
الْفَسَادُ
فِى الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ
بِمَا
كَسَبَتْ
اَيْدِى
النَّاسِ
لِيُذيقَهُم&#16
18; بَعْضَ
الَّذى
عَمِلُوا
لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ
“İnsanların kendi işledikleri kötülükler sebebiyle karada ve denizde
bozulma ortaya çıkmıştır. Yanlıştan dönmeleri için Allah yaptıklarının bazı
kötü sonuçlarını (dünyada) onlara tattıracaktır”(Rum, 30/41).
Çevre temizliği; Hz. Peygamber, çevre temizliği ya da çevrenin
kirletilmesi konusunda en ufak bir ayrıntının bile iyilik ya da kötülük olarak hesap
gününde karşımıza çıkacağına vurgu yapmaktadır.
اَلْإِيمَان&#16
12; بِضْعٌ

وَسِتُّونَ
شُعْبَةٌ
فَأَفْضَلُه&#16
14;ا قَوْلُ لَا
إِلٰهَ
إِلَّا
اللّٰهُ
وَأَدْنَاهَ&#15
75; إِمَاطَةُ
الْأَذَى
عَنِ
الطَّرِيقِ “İman altmış küsur bölümdür. Bunların en faziletlisi ‘lâ ilahe illallah’ (Allahtan başka ilah yoktur) demektir. En alt mertebesi ise yollardan insanlara eziyet veren şeyleri kaldırmaktır.” Müslim, iman, 58. “Ümmetimin iyi ve kötü bütün amelleri bana arz edilip gösterildi. İyi amelleri arasında, yoldan atılmış olan “eza”yı gördüm. Kötü amelleri arasında ise yere gömülmemiş tükürük de vardı” Müslim, Mesâcid, 57 Peygamber Efendimizden gelen başka bir rivayet ise şöyledir: اتَّقُوا
اللَّعَّانَ&#16
10;ْنِ قَالُوا
وَمَا
اللَّعَّانَ&#15
75;نِ يَا
رَسُولَ
اللَّهِ
قَالَ «
الَّذِى
يَتَخَلَّى
فِى طَرِيقِ
النَّاسِ
أَوْ فِى
ظِلِّهِمْ “Lânet edilen iki şeyden sakının!" buyurdular. Ashab, “Lanet edilen iki şey nedir?” diye sordular. Hz. Peygamber de, “İnsanların yolu ve gölgelendikleri yeri hela olarak kullanmaktır ”Müslim, Tahare, 68 Günümüzde, insanların dinlenme ve piknik yeri olarak kullandıkları yeşil alan, ormanlık, ağaçlık veya park yerlerine, yiyecek ve piknik atıklarını bıraktıklarını ve bazı yerleri de tuvalet gibi kullanarak kirlettiklerini görünce; Hz. Peygamber’in asırlar önce yaptığı bu uyarının ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz. وَتُمِيطُ
اَﻷذَى عَنِ
الطَّرِيقِ
صَدَقَةٌ". “(İnsanlara) eziyet verici bir şeyi yoldan kaldırman sadakadır.” Müslim, Zekat, 56   Çevre sağlığının bozulması Bu dünyada istifademize sunulan şeyleri, kendi

ihtiyacımız ölçüsünde kullanarak israfa sapmamalıyız. İsrafa gidersek, ekolojik dengenin bozulmasına sebep oluruz اِنَّ الْمُبَذِّرينَ كَانُوا اِخْوَانَ الشَّيَاطينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّه كَفُورًا “Doğrusu saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise, Rabbine karşı çok nankördür”(İsrâ, 17/27) Tabiatı ve Ağacı Koruma İle İlgili Dinimizin Emir ve Tavsiyeler   Hz. Peygamber Medîne ve Mekke Çevresini haram bölge ilen etmiştir “(Mekke’nin) dikenli ağacı kesilmez, av hayvanı ürkütülmez, yitik ilan ediciden başkası tarafından alınıp kaldırılamaz, yeşil otu koparılamaz.” Buhârî, Lukata, 7 Peygamberimiz, yeşil alanları korumayı, ağaç dikimini yaygınlaştırmayı İslâmi ve insanî bir görev olarak göstermiş ve bu konuyla ilgili olarak: إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَبِيَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ فَإِنِ اسْتَطَاعَ أَنْ لاَ يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا فَلْيَفْعَلْ “Kıyâmet kopmaya başladığında, birinizin elinde bir ağaç fidanı bulunsa, kıyamet kopmadan onu dikmeye gücü yeterse, hemen diksin” Ahmed,   191 مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا ، أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا ، فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ ، إِلاَّ كَانَ

لَهُ بِهِ
صَدَقَةٌ
“BirMüslüman bir ağaç diker veya bir bitki ekerse, ondan kuş, insan veya hayvan yerse, bu onun için sadaka olur”
Buhârî, Hars,Muzara’a, 66 Peygamberimiz bir gün ashabına “her gün” için sadaka verilmesi gerektiğinden bahseder. Ebu Zer, her gün için sadaka verecek imkânlarının olmadığını söyler. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.) Ebu Zere’e bir takım görevleri yaptığı zaman sadaka vermiş, olacağını açıklar. Bunların arasında çevre temizliği ile ilgili görevleri de zikreder ve وَ
تَعْزِلُ
الشَّوْكَةَ
عَنْ طَرِيقِ
النَّاسِ وَ
الْعَظْمَ
وَالْحَجَرَ
“İnsanların yolundan diken, taş ve kemik (gibi zarar veren şeyleri) kaldırman sadakadır” buyurur. Ahmed, 154. Doğadaki ağaçları gelişigüzel kesen, yangınlara sebebiyet verip dünyanın çölleşmesine yol açan, dünyanın 3/4’ü nü oluşturan su kaynaklarını kirletip hoyratça kullanarak binlerce canlının yaşamasını dolaylı veya doğrudan etkileyen, teneffüs ettiğimiz havayı bilinçsizce kirleten ve kirlenmesine karşılık önlem almayan insanlar, içlerindeki görülmeyen kirleri dışarıya eylemleriyle akıtmıyor mu? Dünya üzerindeki doğal zenginlikleri elde edebilmek için her türlü katliamı mubah sayan insanlar, “yaşamak için öldüreceksin” anlayışıyla lüks hayat sürebilmek için masum insanların miras ve haklarını yemiyorlar mı? Dar anlamda konuşacak olursak; yaşadığı alanları tahrip eden, boş mekânların camlarını kıran, sokak lambalarına zarar veren, duvarları anlamsız yazılarla kirleten, elindeki çöpü yerlere atan, sokaklara tüküren, temizlik görevlisinin hemen ardından içtiği sigarayla o insanın emeğini hiçe sayarak yerleri kirleten insanların bu eylemleri, içlerindeki kirliliğin bir yansıması olarak düşünülebilir. Mekân temizliği Hz. Peygamber (s.a.s.), evlerin temizliğine büyük önem vermişler ve: Allah güzeldir ve güzeli sever, cömerttir ve cömerdi sever, kerimdir ve kerimi sever, temizdir ve temizi sever. Evlerinizi ve çevresini temizleyin... (Tirmizî, edeb 41) buyurmuşlardır.
وَعَهِدْنَآ اِلٰىٓ
اِبْرٰه۪يمَ
وَاِسْمٰع۪يلَ اَنْ
طَهِّرَا
بَيْتِيَ
لِلطَّآئِف۪ينَ
وَالْعَاكِف۪ينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُود “İbrahim ve

İsmail’e şöyle emretmiştik: “Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rukû ve secde edenler için evimi (Kâbe’yi) tertemiz tutun.” Bakara, 2/125 EbûHüreyre (RA) anlatıyor: “(Ümmi Mihcen adında) bir kadın Peygamberimiz (SAV)’in mescidini süpürürdü. Vefat etti (fakat öldüğünü Peygamberimiz (SAV)’e bildirmediler.) Peygamberimiz (SAV),kadını göremeyince: “Kadın ne oldu?” diye sordu. “Öldü.” dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz (SAV): “Bana ölümünü haber vermeli değil miydiniz?” buyurdu. Sonra da kabrinin başına varıp ona dua etti.” قَالَ رَسُولُ اللّهِ: مَنْ أخْرَجَ أذىً مِنَ الْمَسْجِدِ بَنَى اللّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ. Ebu Saidi'l-Hudrî (r.a.) anlatıyor: "Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki: "Kim mescidden (insanlara rahatsızlık veren) bir şeyi çıkarırsa Allah Teâla hazretleri ona cennette bir ev yapar." İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi,: 17/9 Mescide giderken temiz ve yeni elbiseler giymeli, güzel kokular sürünmelidir. Bu hususta Kur`ân-ı Kerîm`de şöyle buyrulur: يَابَنِى اَدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ "Ey âdemoğulları, her mescide gittiğinizde ziynetinizi, en güzel elbisenizi giyin. (el-A`râf, 31). Özellikle camilere kirli çorap ve çıplak ayaklarla gedilmemelidir. Çünkü kirli çoraplar ve çıplak ayaklarla halılar kirletilir veya mikrop ve mantar gibi hastalıklar bulaştırılır. Herkes kendi evinin önünü temizlerse bütün mahalle ve sokaklar temiz olur. Kanuni Sultan Süleyman zamanında İstanbul'a gelen bir Alman Rahibi 1560 yılında yazdığı bir eserde: "Buradaki temizliğe hayran oldum. Burada herkes günde beş defa yıkanır. Sokaklarda pislik yoktur. Satıcıların elbiseleri üzerinde ufak bir leke bulunmaz. Ayrıca ismine "hamam" dedikleri ve içinde sıcak su bulunan binalar vardır ki, buraya gelenler, bütün vücutlarını yıkarlar. Halbuki bizde insanlar pistir, yıkanmasını bilmezler." demektedir. Avrupa da yıkanmak ancak, asırlar sonra öğrenilmiştir. Beden temizliği Vücudumuzu, elbisemizi ve bedenimizi türlü kirlerden ve pisliklerden temizlemek beden temizliğidir. Peygamberimiz ilk ayetler (alak suresi 1-5) nazil olduktan sonra korkudan yüreği titreyerek eşi Hz. Hatice'nin yanına geldi. Bundan sonra bir süre vahiy kesildi. Peygamberimiz vahyin kesilmesinden söz ederken şöyle buyurdu: “Bir gün giderken birdenbire gök yüzünden bir ses işittim. Başımı kaldırdım. Birde gördüm ki, Hira'da bana gelen melek yerle gök arasında kürsü üzerinde oturmuştu. Çok korktum, evime döndüm ve: Beni örtünüz, beni örtünüz dedim. Beni örttüler. Bunun üzerine Allah Teâlâ: يَا

اَيُّهَا
الْمُدَّثِّ&#15
85;ُ قُمْ
فَاَنْذِرْ
وَرَبَّكَ
فَكَبِّرْ
وَثِيَابَكَ
فَطَهِّرْ
وَالرُّجْزَ
فَاهْجُرْ “Ey bürünüp sarınan, kalk ve insanları uyar. Sadece Rabbini yücelt, elbiseni temizle, pislikten sakın.” (Müddessir, 1-5) Görülüyor ki, Peygamberimize ilk inen ayetlerde temizlikten söz ediliyor, “elbiseni temizle, pislikten sakın” buyuruluyor. Bu, İslâm’da temizliğin ne kadar önemli olduğunu, hiçbir vakit ihmal edilemeyeceğini göstermektedir.
اِنَّ اللّهَ
يُحِبُّ
التَّوَّا
بينَ
وَيُحِبُّ
الْمُتَطَهّ&#16
16;رينَ “Şüphesiz Allah, tövbe edenleri sever, temizlenenleri de sever.”(Bakara, 222) Bu ayet inince Peygamberimiz,
يَا مَعْشَرَ
الْأَنْصَار&#16
16;! أَنَّ اللَّه
قَدْ أَثْنَى
عَلَيْكُمْ
فِيْ
الطُهُورِ
فَمَا
طُهُورُكُمْ&#15
67; قَالُوا
نَتَوَضَّأُ
لِلصَّلَاةِ
وَنَغْتَسٍل&#16
15; مِنْ
الْجَنَابَة&#16
16;
وَنَسْتَنْج&#16
16;ي بِالَمْاءِ
“Ey Ensar topluluğu! Allah sizi temizlik konusunda övüyor. Övgüye layık olan bu temizliğiniz nedir diye sordu. Onlar da “Biz namaz için abdest alırız, cünüplükten guslederiz, su ile istinca ederiz yani büyük ve küç abdesti bozduğumuzda o mahalli güzelce temizleriz” cevabını vermişlerdir. (İbniMace, Taharet, 28.) لَوْلاَ
أَنْ أَشُقُّ
عَلَى

أُمَّتِي
لأَمَرْتُهُمْ
بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ
صَلاَةٍ “Ümmetime zor gelmeyecek olsaydı her namaz öncesinde dişlerin fırçalanması ve temizlenmesini emrederdim” (Tirmizi, Taharet, 23.) Peygamberimiz dişlerini temizlemeyenleri gördüğünde de; “Size ne oluyor da dişleriniz sararmış olduğu halde yanıma geliyorsunuz? Misvak kullanınız”(Mecmeu’z-Zevâîd, I, 221.) Küçük ve büyük abdest bozduktan sonra bu mahaller güzelce temizlenmeli ve kurulanmalıdır
إِنَّهُمَا
يُعَذَّبَانِ وَمَا
يُعَذَّبَانِ في كَبِيرٍ
أَمَّا هَذَا
فَكَانَ لاَ
يَسْتَتِرُ
مِنْ
بَوْلِهِ
وَأَمَّا
هَذَا
فَكَانَ
يَمْشِي
بِالنَّمِيمَةِ “Bu iki kabirde yatan insanlar azap görmektedir ve azap görmeleri de çok büyük günah sebebiyle değildir. Bunlardan biri, üzerine idrar sıçramasından korunmazdı, diğeri de koğuculuk yapardı.”(Buharî, Cenâiz. 89.) Peygamberimiz buyuruyor: “Fıtrat beştir (insanın yaratılışı gereği beş âdete riayet etmesi gerekir): “Sünnet olmak, etek traşı olmak, koltuk altlarını temizlemek, tırnakları kesmek ve bıyıkları kısaltmak.”(Müslim, Tahare, 16.) Müslümanın elbisesi eski olabilir ama kirli olamaz, olmamalıdır. Müslüman yakası, paçası, kolu vesair yerleri kirlenmiş elbise giyip toplum içine çıkamaz, Allahın huzuruna çıkamaz Ebû-Ahvas (r.a.) adındaki sahabi şöyle demiştir: “Ben perişan bir kıyafetle Peygamberimizin huzuruna geldim. Peygamberimiz beni o halde görünce: -Malın yok mu? diye sordu. Ben: - Var dedim, Peygamberimiz; - Neyin var, dedi. Ben: Devem var, koyunum var, atım var, hizmetçim var, dedim. Bunun üzerine Peygamberimiz: - “Madem ki Allah sana varlık verdi, Allah’ın bu nimet ve ikramı üzerinde görünsün.”(EbûDâvûd, Libas, 17) buyurdu. Hz. Aişe validemiz anlatıyor: Peygamberimizin zamanında Medine'nin çevresinde bulunan insanlar Cuma namazına gelirlerdi. Sırtındaki yün elbiseleri toz toprak içinde olurdu ve bu toz toprak vücutlarına siner, bedenlerinden ter kokusu çıkardı. Bir defa Peygamberimiz benim yanımda iken bunlardan bazıları huzuruna geldi. Peygamberimiz onların bu durumundan rahatsız oldu ve: “Bari bugün (için olsun) yıkansanız (da öyle Cumaya gelseniz)”, Buhârî, Cuma, 15. buyurdu. Her konuda olduğu gibi temizlik konusunda da örnek alacağımız ve öğütlerine uyacağımız insan,

Peygamberimizdir. O, temizlik bilmeyen bir toplum içinde dünyaya geldiği halde herkesin dikkatini çekecek şekilde temizliğe, kılık ve kıyafet düzgünlüğüne özen gösterirdi. Temizliğe riayet etmeyenleri, bozuk kılık ve kıyafetle dolaşanları ve çevresini kirletenleri gördüğünde bundan rahatsız olur ve bu kimseleri uyarırdı.Bizlerde efendimize layık bir ümmet olmak istiyorsak çevremizin, mekanımızın ve bedenimizin temizliğine dikkat edelim.Ziramü'minlerin en belirgin özelliklerinden birisi de temizlik olmalarıdır . قال : قال رَسُولُ اللَّهِ : اَلطُّهُورُ شَطْرُ الإيمان, Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuşlardır: “Temizlik yani her türlü günah ve pisliklerden arınmak; imanın yarısıdır.” (Müslim, tahâra 1) Gazalî, İslâm'ın mü'minlerden taleb ettiği maddî ve manevî temizliği dört mertebeye ayırır: 1- Zâhir'in temizliği: Bu hadesten, necâsetten ve fuzûliyattan temizliktir. 2- İnsan âzâlarının (cevârih) bir kısım cürüm ve günahlardan temizliği. 3- Kalbin mezmum ahlâklardan, takbih edilen düşüklüklerden (rezâil) temizlenmesi. 4- Sırrın Allah'tan başka herşeyden temizlenmesi -ki bu Enbiyâ ve Sıddîkin'e has bir temizlik mertebesidir

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler